

DUCHOVNÍ VÝZNAM MÍSTA JAKO HODNOTA ÚZEMÍ

Jiří Kupka

Existuje řada lokalit, které mají určitý nehmotný význam, podílejí se na vytváření identity a vlastní totožnosti krajiny. Mezi duchovní, nehmotné hodnoty krajiny patří lokality spojené s mytologií, pověstmi či nejstaršími počátky českých dějin, s příběhy, jež jsou zaznamenány v nejstarších českých kronikách a letopisech, s příběhy a pověstmi lokálními, území spojená s významnými historickými událostmi, místa s duchovním významem, místa, ke kterým se vztahují literární a umělecká díla či místa spojená s narozením, životem, tvorbou nebo smrtí významných historických i legendárních osobností. Ačkoli tato místa bývají doprovázena hodnotami hmotnými, památkovými, přírodními či estetickými, podstata jejich cennosti a významu tkví hlouběji než v těchto hmotných artefaktech, neboť jsou neocenitelná pro uchování jejich historické paměti a neopakovatelnosti. Z tohoto hlediska by měla být i v běžném procesu územně plánovací praxe respektována jako jedna z hodnot území, která představuje oprávněné omezení, ale také cennou příležitost pro prezentaci i rozvoj území.

Přijmeme-li, že existuje něco jako duchovní, nehmotná hodnota krajiny, paměť krajiny, genius loci či význam místa, je nutné tento fakt promítnout i do územně plánovací praxe. Zvláště je-li ochrana těchto hodnot zakotvena, alespoň implicitně, i v naší legislativě. Stavební zákon (z. č. 183/2006 Sb.), když definuje cíle územního plánování, hovoří o ochraně a rozvíjení přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví a o ochraně krajiny jako podstatné složky prostředí života obyvatel a základu jejich totožnosti (srv. § 18, odst. 4).¹⁾ Podobně zákon o ochraně přírody a krajiny (z. č. 114/1992 Sb.) hovoří o ochraně krajinného rázu, kterým je dle znění tohoto zákona zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti a který je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu (srv. § 12, odst. 1). V obou případech se mimo jiné hovoří o kulturní hodnotě nebo charakteristice krajiny či území. Slovo kultura pochází z latiny, doslova znamená „to, oč je třeba pečovat“, a původně se užívalo pro pěstování kulturních plodin. Marcus Tullius Cicero začal označovat kulturou záležitosti související s činnostmi duchovními. Tím došlo k posunutí pojmu od obdělávání půdy k pěstění ducha.

Dnes se tento pojem používá v různých oblastech a označuje to, co je odkázáno na soustavnou lidskou péči, a co by bez ní zaniklo. Slovník cizích slov definuje kulturu jako historicky podmíněný souhrn hmotných a duchovních hodnot vytvořených a vytvářených lidstvem v procesu společenské a historické praxe a charakterizující historicky dosažený stupeň ve vývoji společnosti. V této definici je nutné zdůraznit právě zmínku o souhrnu duchovních hodnot. Toto pojetí se objevuje i v dalších důležitých dokumentech. V roce 2000 byla ve Florencii přijata Evropská úmluva

české a historické praxe a charakterizující historicky dosažený stupeň ve vývoji společnosti. V této definici je nutné zdůraznit právě zmínku o souhrnu duchovních hodnot. Toto pojetí se objevuje i v dalších důležitých dokumentech. V roce 2000 byla ve Florencii přijata Evropská úmluva

Foto © Jiří Kupka

Bezděz. Hrad Bezděz není pouhou monumentální zříceninou a dominantou celého kraje, ale památným místem, které inspirovalo romantické dílo Karla Hynka Máchy. Básník pobýval na hradě asi sedmkrát, pětkrát zříceninou namaloval a dvakrát si ji zaznamenal do svého seznamu Hradů spatřených, ačkoliv v případě jiného hradu to neudělal. Okolí Bezdězu je dnes všeobecně nazýváno Máchovým krajem a Velký rybník u Doks Máchovým jezerem.

1) Mezi úkoly územního plánování definované stavebním zákonem (§ 19 odst. 1) patří rovněž zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty [písm. a)], stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce s ohledem na hodnoty a podmínky území [písm. b)], stanovovat podmínky pro provedení změn v území, zejména pak pro umístění a uspořádání staveb s ohledem na stávající charakter a hodnoty území [písm. e)]. Navíc speciálním nástrojem územního plánování, který slouží mimo jiné k zjištění a vyhodnocení hodnot území, jsou územně analytické podklady (ÚAP) krajů a obcí s rozšířenou působností.

o krajině, od roku 2004 součást našeho právního řádu. Článkem 5 Úmluvy se v ní Česká republika zavázala právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity. V závěrech 16. zasedání Výboru pro světové dědictví z prosince 1992 v Santa Fé se objevuje jako kategorie kulturní krajiny termín asociativní krajina, která v sobě uchovává hodnoty přírodního prvku na pozadí náboženských, uměleckých nebo kulturních asociací, přičemž materiální složky v takové krajině mohou být nevýznamné nebo mohou dokonce scházet. Ve vyhlášce Ministerstva kultury ČR č. 475/1992 Sb., o prohlášení území bojiště bitvy u Slavkova za památkovou zónu, jsou stanoveny podmínky pro zabezpečení ochrany a péče o památkovou hodnotu zóny, kterou tvoří zejména význam daného území pro historickou osobitost místa, historické vazby sídel, krajiny a terénních útvarů a krajinný obraz daného území. Pojmy kulturní dědictví krajiny, její identita, náboženské, umělecké či kulturní asociace či historická osobitost místa implikují existenci nehmotné hodnoty, nehmotné paměti krajiny.

Je evidentní, že existuje řada míst, která mají určitý hlubší význam, a tím se podílejí na vytváření identity a vlastní totožnosti krajiny. Jsou to místa se vztahem k významným historickým osobnostem či významným historickým událostem, území s mimořádným geniem loci, pozůstatky uzavřených částí dějin představující nezaměnitelnou hodnotu, nesmazatelné znamení a pečeť historicky těmto místům vtisknutou.

Máchův kraj. Pohled z hradu Bezděz směrem k Doksům a Máchovu jezeru.

Velice často jsou tato místa doprovázena dalšími hodnotami hmotnými, památkovými, přírodními či estetickými. Podstata jejich cennosti a významu však tkví hlouběji než v těchto hmotných artefaktech. Většinou mají tato území nějaký typ zákonné ochrany (krajinné památkové zóny, kulturní památky a jejich ochranná pásma, přírodní parky), leckdy však péče o tato místa nespadá či nemusí spadat do režimu legislativy upravující ochranu movitého a nemovitého kulturního dědictví, nejsou prohlášena ani za kulturní památku, ani nejsou sbírkovým předmětem. Přesto mají pro uchování historické paměti neodmyslitelný význam.

Jednoznačně k těmto krajinám patří místa spojená s mytologií, pověstmi či nejstaršími počátky českých dějin, s příběhy, jež jsou zaznamenány v nejstarších českých kronikách a letopisech (Stadice, Vlastislav, Libušín, Tetín, Budeč, Praha, Levý Hradec, Tursko, Pšov, Libice, Kouřim).

Takovým místem a typickým příkladem tohoto typu území může být památná hora Říp. Legenda, kterou poprvé zaznamenal počátkem 12. století kronikář Kosmas, pokládá právě horu Říp a její okolí za místo, kde se usadili první Slované vedení praotcem Čechem při příchodu do nové vlasti a kde se odehrálo rituální „vzetí do vlastnictví“ okolní země, vrcholící jejím novým pojmenováním po vůdci těchto Slovanů – Čechovi. Pověst o praotci Čechovi rozvinul v 16. století Václav Hájek z Libočan, podle něhož byl vojvoda Čech po své smrti pochován v nedaleké Ctiněvsi. Nejnověji zpracoval pověst roku 1894 Alois Jirásek ve Starých pověstech českých. Hora Říp tak dostala během

Foto © Jirí Kupačka

Co Mohamedu Mekka, to Čechu Říp. Nápis na turistické chatě na vrcholu hory Říp dokazuje význam Řípu v národním povědomí.

dějin další hodnotu a význam, který nespočívá pouze v přítomnosti románské rotundy sv. Jiří na kopci u Roudnice nad Labem. Stala se symbolem českého národa a inspirovala, zvláště v době národního obrození. Více než signifikantní je obrozenecky buditelské heslo „Co Mohamedu Mekka, to Čechu Říp“ umístěný na zdejší turistické chatě z roku 1907. Pro mnoho Čechů dodnes představuje Říp místo, které je alespoň jednou za život třeba navštívit.

Podobnou horou, opředenou mnoha nejrůznějšími pověstmi, je i Blaník. Uvnitř hory odpočívá dle pověsti vojsko, jehož velitelem je patron země české svatý Václav. Čeká, až bude českému národu nejhůře. Ve chvíli, kdy bude naše vlast v největší tísní, zazeleňuje se suchý dub na Blaníku a pramen pod ním vydá tolik vody, že studánku přeplní a voda poteče až po stráni dolů. Pak se v hoře otevře tzv. Vefejová skála, rytíři uvnitř se probudí z hlubokého spánku a pod vedením svatého Václava vyrazí proti nepřátelům, porazí je a v Čechách nastane opět klid a mír. Pozornost Blaníku a legendě o svatováclavském vojsku přineslo zejména národní obrození. Putování lidu na Blaník má však ještě starší tradici. Od roku 1889 se zde pravidelně pořádají Svatováclavské slavnosti. Podobnou roli hraje slovenská hora Sítno, podle pověsti sídlo síťňanských rytířů, kteří v době nebezpečí přijdou na pomoc ohroženému národu. Nedaleko Trmic lze navštívit ves Stadice, památné místo, odkud byl podle legendy povolán na český trůn kněžnou Libuší Přemysl Oráč. Na zdejším Královském poli, kde údajně Přemysl naposledy oral, stojí pomník z roku 1841.

Lokalita se stala místem shromažďování vlasteneckých českých spolků. K pověsti patří i Přemyslova líska, jejíž oříšky byli Stadičtí až do roku 1701 povinni odevzdávat na panovnický stůl.

Hora Říp s rotundou sv. Jiří i Královské pole ve Stadicích s pomníkem Přemysla Oráče jsou od roku 1962 chráněny jako národní kulturní památky. Signifikantním je pohled na základní kameny Národního divadla, které sem byly dopraveny z řady památných míst Čech a Moravy. Jsou zde kameny z památných hor, posvěcených pověstmi a legendami, z Řípu, z Blaníku, z Radhoště, z Hostýna, ze Svatoboru, z Boubína, z Vyšehradu či ze Zlatého koně u Tmaně. Na těchto místech se konávaly slavné tábory lidu, které měly mimo jiné manifestovat národní svébytnost a sebevědomí, boj za jazykovou, národnostní a zemská práva.

Foto © Jirí Kupka

Rotunda svatého Jiří na vrcholu památné hory Říp.

Z lokálního hlediska jsou důležitá i místa spojená s místní historií, s místními pověstmi a legendami, šibeniční vrchy, tajné chodby a Žižkovy duby, místa spojená s příběhy, které se vztahují ke konkrétním, blízkým a všeobecně známým místům a objektům, kopci, studánce, kapličky, kříži, kostelu, hradu, domu, stromu, příběhy, které vysvětlují místní a pomístní názvy (toponymické pověsti) či původ a vznik (etiologické pověsti) krajinných jevů (kopců, rybníků, propastí) a jiných přírodních zajímavostí a pozoruhodností (památných stromů), hovoří o založení

vesnic a měst, o původu hradů, zámků, klášterů a dalších stavebních památek. Vyprávějí o jejich kouzelné moci a skrytém tajemství. Jednou z takových pověstí, která je dodnes námětem mnoha umělcům, je příběh knížete Oldřicha z rodu Přemyslovců a krásné pradleny Boženy. K tomuto setkání mělo dojít v roce 1002 v Peruci. Pod zdejším zámkem je pseudogotická Boženina studánka a nedaleko odtud Oldřichův dub, pod kterým se dvojice scházela.

K památným místům též určitě patří území spojená s významnými historickými událostmi. Nejtypičtějším příkladem jsou místa historických bitev, kterých se na našem území nachází desítky. Lokalita jako Lipany (1434) či Bílá hora (1620) se staly pojmy, synonymy zde proběhlých bitev a vlastně názvy celých dějinných epoch („před Bílou horou“). Může se jednat o bitvy legendární či bitvy z nedávné minulosti. K prvním případům patří bitva Lucké války mezi českým knížetem Neklanem z rodu Přemyslovců a lučanským knížetem Vlastislavem dne 10. května 863 na polích v blízkosti středočeské vsi Tursko, o níž se nachází zpráva v Kosmově kronice z 12. století. Vůdce vítězných Čechů jménem Tyr, později přejmenovaný na Čestmír, v této bitvě padl a byl údajně pohřben na bojišti na jedné vyvýšenině u Turska, která ještě dnes nese název Krlíš. Celou historiku později popsal Alois Jirásek ve svých Starých pověstech českých. K nejstarším skutečně historicky doloženým bitvám na našem území patří bitva u Wogastisburgu, která proběhla v roce 631 nebo 632 mezi slovanskými kmeny Sámovy říše a franskými vojsky krále Dagoberta I. u slovanského hradiště jménem Wogastisburg. V této bitvě dosáhlo slovanské vojsko významného vítězství. Přesná lokalizace hradiště je dnes zřejmě nemožná, a o samotné bitvě také nevíme téměř nic. Významným místem spojeným s vojenskými dějinami země je obec Chlumec, kde došlo v roce 1040 k válečnému střetnutí knížete Břetislava I. s císařem Jindřichem III., které skončilo velkým Břetislavovým vítězstvím. V únoru 1126 došlo u Chlumce k bitvě ještě významnější, kdy se zde střetla početná vojska krále Lothara

Foto © Jirí Kupka

Řimovská pašijová cesta. Putování je spojeno s křesťanskou vírou již od jejích počátků. Pašijová cesta u jihočeského Řimova představuje unikátní soubor staveb a krajinných úprav při poutním místě.

ra III. s vojskem knížete Soběslava, který využil horského terénu a Lothara a jeho vojska na hlavu porazil. Do naší a evropské historie se poté Chlumec ještě výrazněji zapsal po porážce protinapoleonské koalice bitvou u Chlumce a Přestanova v srpnu 1813. Z míst bitev nejnovějších lze jako příklad uvést městečko Milín s osadou Slivice a přilehlým okolím. Tato lokalita ležící ve středních Čechách se stala v květnu 1945 svědkem jedné z posledních významnějších vojenských operací druhé světové války v Evropě. Mezi osadou Slivice a Milínem je umístěn od roku 1970 na paměť těchto bojů památník Vítězství a od roku 2000 se zde každoročně koná rekonstrukce bitvy.

Tři z historických bojišť jsou v současnosti vyhlášeny za krajinné památkové zóny (bojiště bitvy u Slavkova – 1805, bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova – 1813, bojiště u Hradce Králové – 1866).

Dalším typem jsou místa s duchovním významem, místa spojená s legendami, poutní místa či poutní cesty. Význam těchto míst, spojených s kulturními nemovitými památkami, krajinařskými úpravami a estetickými hodnotami krajiny, tkví ve vazbě na duchovní dějiny a víru českého národa. K těmto místům se váže řada his-

torických zpráv a legend o zázračných událostech. Zřejmě nejčastěji se jedná o případy uzdravení související s požitím vody z pramenů a studánek, jindy se poutě rozvinuly k místům zázračného zachránění života, překvání požáru, který milostnému obrazu nebo soše neublížil, obrany před vojskem, nalezení pokladu, zjevení samotné Panny Marie nebo její sochy a podobně. Tradice poutí k místům bližšího prožitku Boží přítomnosti jsou doloženy již v období Starého zákona (každoroční pouť do Jeruzaléma). Náboženské poutě jsou charakteristickým fenoménem křesťanské zbožnosti již od nejstarších dob. Putování prvních křesťanů směřovalo na posvátná místa spjatá s pozemským životem Ježíše Krista a také k hrobům a ostatkům apoštolů a mučedníků. Ve středověku se pak kromě úcty k relikviím a zázračným hostiím silně rozšířil kult mariánský a poutě k milostným obrazům a sochám. Nejstarší poutní trasy v českých zemích mohou pocházet z dvanáctého a třináctého století, zcela výjimečně i ze století jedenáctého. Náboženské putování se v různých dobách měnilo pod vlivem politických, vojenských, ale i náboženských událostí. Novověk, u nás pak zejména pobělohorská doba, pak s sebou přinesl rozkvět řady poutních míst a vznik mnoha dalších, často navazujících na starý předhusitský kult, do té doby neznámých zázračných lokalit. Řada těchto míst je spojena s cennými nemovitými památkami a takto chráněna, objevují se však i místa nová, památkově nechráněná, ale přesto vykazující duchovní hodnoty hodné ochrany. Příkladem novodobého poutního místa bez památkových hodnot může být poutní místo na vr-

Foto © Jirí Kupka

Podsrp u Strakonice. Podsrp patří k barokním poutním místům vzniklým v souvislosti se záchranou památné sochy Panny Marie. V blízkosti nechybí studánka s léčivou vodou.

chu Živčáková východně od slovenského města Turzovka. Mezi místa posvěcená legendami lze uvést moravský Podivín. Ve zdejší kapli zvané Cyrilka vyvěrá pramen, kde podle legendy křtil apoštol Moravy sv. Cyril. Místo se zapsalo do historie celého národa také tím, že cihla „uhnětená ze země sesterské Moravy a vody ze studny starobylé Cyrilky“ je dodnes uložena jako součást základního kamene Národního divadla v Praze.

Dalším typem jsou místa spojená s historickými osobnostmi, s jejich narozením, životem, tvorbou či smrtí. Samy za sebe hovoří názvy Jiráskův Hronov, Skupova Plzeň, Čapkova Strž, Dvořákův Turnov a Sychrov či Dvořákův

Lipník, kraj Oty Pavla, kraj Karla Klostermanna, Hrabalovo Kersko či Máchův kraj. V době socialismu byla za památky prohlašována a adorována i místa spojená s událostmi a osobami dělnického hnutí, jakými jsou rodný dům Klementa Gottwalda v Dědicích u Vyškova či rodný dům Antonína Zápotockého v Zákolanech. Mezi již zmiňovanými základními kameny Národního divadla je kámen z Trocnova, rodiště Jana Žižky, a z moravských Záhlinic, rodiště významného národovce, říšského a zemského poslance, pokrokového rolníka a dlouholetého starosty Františka Skopalíka (1822–1891), který jako první u nás provedl dobrovolné scelování pozemků.

Podobným typem památného místa jsou lokality spojené s literárními a uměleckými díly. Lokality a scénérie objevující se na významných obrazech, lokality, kde se odehrávají slavná literární díla. Názorný příklad představuje Babiččino údolí v Ratibořicích u České Skalice. V údolí, kterým vede naučná stezka, se nachází množství památek nerozlučně spjatých s dílem Babička od Boženy Němcové. Tuto krajinu Babiččiným údolím nazval poprvé roku 1878 spisovatel Otakar Jedlička působící ve Smičicích jako lékař. Roku 1952 prohlásilo Ministerstvo školství, věd a umění toto údolí za kra-

Foto © Jirí Kupka

Prácheň. Zřícenina jihočeského hradu Prácheň u Horažďovic, který byl postaven na místě starého přemyslovského župního hradiště, patří mezi památná místa, odkud byl v roce 1868 přivezen základní kámen Národního divadla v Praze.

jinnou a národní rezervaci, roku 1978 pak bylo prohlášeno národní kulturní památkou. Obdobně téměř každý zná již od dětství Hrusice, kde se narodil Josef Lada, jeden z nejpobulárnějších výtvarníků a pohádkářů v Čechách, a které se objevují na mnoha jeho obrazech a obrázcích. Podobně se hovoří o kraji lišky Bystroušky. V okolí Jičína je vymezena Rumcajsova stezka, putování za slavným hodným a moudrým loupežníkem Rumcajsem, jeho ženou Mankou a synkem Cipískem.

Všechna tato místa duchovního, kulturního či historického, tedy nehmotného významu jsou hodnotou území, která představuje skutečně určité omezení (vyplývající z charakteru či vlastností území), ale jistě i velkou příležitost. Často se na těchto místech setkáváme se zájmy státní památkové péče (památky, památkové rezervace a zóny, památková ochranná pásma) či ochrany přírody a krajiny (zvláště chráněná území, přírodní parky, registrované významné krajinné prvky, památné stromy). Jedná se o místa, kde bývají postaveny pomníky, památníky, umístěny pamětní desky, místa, kde se konají vzpomínkové akce a rekonstrukce bitev, místa informačních cedulí i naučných stezek, místa turistických průvodců i místa návštěv školních výletů a vycházek dětí s rodiči či prarodiči. Vždyť právě toto jsou

místa, která pomáhají vytvářet identitu lokality, vztah patriotismu místních obyvatel i zájem turistů. Mělo by být v zájmu místních správ tyto skutečnosti prezentovat před místními i příchozími. V územně plánovací praxi je tedy dobré a spravedlivé zohlednit význam těchto míst, i těch, která nejsou chráněna zákonnými nástroji, a přijmout je jako hodnotu území, která představuje legitimní omezení (např. zahrnout je do nezastavitelného území, ochránit významný průhled, zajistit průchod), ale i příležitost, kterou lze využít v rámci turistického ruchu, rekreace (vymezení tras turistických, naučných či cyklistických stezek) i při prezentaci lokality a vytváření její „image“ (letáky, publikace, internetové prezentace, kulturní, společenské, sportovní akce).

Použité zdroje:

- BUKAČOVÁ, I. Památky, krajina, lidé. In: *Architektonické dědictví krajiny* (sborník k Mezinárodnímu odbornému sympoziu), Cheb: 2006, s. 37-43.
- Evropská úmluva o krajině.*
- JANUSOVÁ, J. – KÁŇA, O. *Památná místa naší vlasti*. Praha: Albatros 1982.
- KUČOVÁ, V. Historická kulturní krajina v kontextu památek světového dědictví. In: *Zahrada – park – krajina*, roč. XVII., č. 1/2007, s. 6-10. ISSN 1211-1678.
- KUČOVÁ, V. Možnosti ochrany kulturní krajiny v ČR. In: *Architektonické dědictví krajiny*

(sborník k Mezinárodnímu odbornému sympoziu), Cheb: 2006. s. 4-11.

NĚMEC, J. – POJER, F. (eds.). *Krajina v České republice*. Praha: Consult, 2007. ISBN 80-903482-3-8.

LÖW, J. – MÍCHAL, I. *Krajinný ráz*. Kostelec nad černými lesy: Lesnická práce, 2003. ISBN 80-86386-27-9.

SIROVÁTKA, O. – ŠRÁMKOVÁ, M. *O českých pověstech. Živá voda. Lidové pověsti z Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Albatros 1986.

SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-0-0.

SOLAŘ, M. Památková hodnota kulturní krajiny. In: *Architektonické dědictví krajiny* (sborník k Mezinárodnímu odbornému sympoziu), Cheb: 2006, s. 15-17.

TŘEŠTÍK, D. *Mýty kmene Čechů* (7.-10. století). Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. ISBN 80-7106-646-X.

VOREL, I. (ed.) et al. *Krajinný ráz a východiska jeho hodnocení*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-2-7.

VOREL, I. – SKLENIČKA, P. (eds.). *Péče o krajinný ráz, cíle a metody*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1999. ISBN 80-01-01979-9.

Wikipedie, Otevřená encyklopedie. Dostupné z: <http://www.wikipedia.org>.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Základní myšlenkový rámec alternativního návrhu věcného záměru zákona o ochraně národního kulturního dědictví a památkové péči (Tomáš Hájek, Ivan Dejmal) (Společnost pro krajinu). [online]. Dostupné z: http://www.prokrajinu.cz/vybor/0zakon_pp.html.

Ing. arch. Mgr. Bc. Jiří Kupka, Ph.D.
Katedra urbanismu a územního plánování
Fakulta stavební ČVUT
Katedra biotechnických úprav krajiny
Fakulta životního prostředí ČZU

ENGLISH ABSTRACT

The Spiritual Importance of a Place as Value of Territory, by Jiří Kupka

There are several locations possessing a certain immaterial importance, participating in the creation of the particularity and proper identity of the landscape. Among the spiritual or immaterial values of the landscape, there are locations related to mythology, legends and the oldest origins of the Czech history, those linked to the stories of the oldest chronicles and records of time, or those important for the local history or literature or the life and work of historic or legendary figures. Though such places are usually connected to material values or those of monuments of natural sights, the substance of their valuability is more deeply rooted in the priceless historic memory and uniqueness. In this view, the spiritual value of the location also in the physical planning practice should be taken into consideration as one of the territory values, which represents one of the competent restrictions, but also a worthwhile opportunity for the presentation and development of space.